

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สลพ. โทร. ๐๒-๒๘๑-๕๙๕๕, ๕๑๒

ที่ กษ ๐๒๓๑/ว ๕๐๒

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง แนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรภายหลังการไถ่เปลี่ยนข้อพิพาทในระบบเกษตรพันธสัญญา

เรียน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา (สลพ.) พบว่า จากการดำเนินการด้านการไถ่เปลี่ยนข้อพิพาทในระบบเกษตรพันธสัญญาระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตร พบว่า มีเกษตรกรที่ได้ทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญากับผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรและเกิดข้อพิพาทในการปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งต่อมาได้เข้าสู่กระบวนการไถ่เปลี่ยนข้อพิพาทฯ แล้วแต่ไม่อาจตกลงกับผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรได้ และประสงค์จะดำเนินคดีเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องขอความเป็นธรรมในชั้นศาลเพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการเกษตรซึ่งเป็นคู่สัญญาปฏิบัติตามสัญญาหรือชดเชยค่าเสียหาย โดยได้ประสานมายัง สลพ. เพื่อขอความช่วยเหลือในขั้นตอนการดำเนินคดีดังกล่าว เนื่องจากเกษตรกรจะต้องนำข้อพิพาทตามสัญญาไปดำเนินคดีในชั้นศาลด้วยตนเอง แต่ด้วยเหตุจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี รวมทั้งขาดเงินทุนเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินคดี ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องขอความเป็นธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา โดยเฉพาะในส่วนของการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรภายหลังการไถ่เปลี่ยนข้อพิพาทเสร็จสิ้นลง และเพื่อให้เกษตรกรได้รับโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนการดำเนินคดีเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องขอความเป็นธรรมในชั้นศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่ออินโฟกราฟิกสำหรับประชาสัมพันธ์ช่องทางการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรภายหลังการไถ่เปลี่ยนข้อพิพาทในระบบเกษตรพันธสัญญาไว้เผยแพร่ต่อไป

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอส่งสื่อประชาสัมพันธ์อินโฟกราฟิกในรูปแบบไฟล์ PDF สำหรับประชาสัมพันธ์ช่องทางการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรภายหลังการไถ่เปลี่ยนข้อพิพาทในระบบเกษตรพันธสัญญาตาม QR Code ที่ได้แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการต่อไป

(นายเทวินทร์ นรินทร์)

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

QR Code

ช่องทางการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรภายหลังการไถ่เปลี่ยนข้อพิพาทในระบบเกษตรพันธสัญญา

<https://q.me-qr.com/up7qX2Cn>

3. สำนักงานอัยการ
ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้ความเห็นทางกฎหมายช่วยเหลือจัดทำนิติกรรมสัญญา โกงเล่ห์และประจบประแจง คดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้ คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาหรือคดีอื่นตามที่ผู้ร้องขอความช่วยเหลือ

ช่องทางการติดต่อ

- สายด่วนปรึกษากฎหมาย 1157 สำหรับ การปรึกษาเบื้องต้น โดยมีพนักงาน อัยการและนายอสาให้คำแนะนำ
- สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) ทั่วประเทศ สามารถค้นหาข้อมูลติดต่อของสำนักงาน สคช. แต่ละจังหวัดได้ทางเว็บไซต์ของ สำนักงานอัยการสูงสุด : www.ago.go.th

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่

ช่องทางการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรภายหลังการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในระบบเกษตรพันธสัญญา

0 2281 5955 ต่อ 354

contractfarming@moac.go.th

www.opsmoac.go.th/contractfarming

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ABOUT US

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ตราขึ้นใช้บังคับโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาซึ่งเป็นการทำสัญญาระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตร ให้ความเป็นธรรม

จากการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่ามีเกษตรกรที่ได้ทำสัญญาในระบบเกษตรพันธสัญญากับผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรและเกิดข้อพิพาทในการปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งต่อมาได้เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในระบบเกษตรพันธสัญญาแล้วแต่ไม่อาจตกลงกันได้ และประสงค์จะดำเนินคดีเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องขอความเป็นธรรมในชั้นศาลเพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจทางการเกษตรซึ่งเป็นคู่สัญญาปฏิบัติตามสัญญาหรือชดเชยค่าเสียหาย แต่ด้วยเหตุจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี รวมทั้งขาดเงินทุนเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินคดี ทำให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องขอความเป็นธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงได้รวบรวมช่องทางสำหรับการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการขอคำปรึกษาเกี่ยวกับข้อพิพาทกฎหมาย และกระบวนการดำเนินคดีเพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกรที่ประสงค์เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลต่อไป

1. กองทุนยุติธรรม

การให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี ได้แก่

- ค่าจ้างทนาย
- ค่าธรรมเนียม
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินคดี

ประชาชนผู้เดือดร้อนสามารถติดต่อขอรับความช่วยเหลือได้ที่:

- สำนักงานกองทุนยุติธรรม (กรุงเทพ) อาคารกระทรวงยุติธรรม ชั้น 1 ศูนย์ยุติธรรมสร้างสุข (ศูนย์บริการร่วม) ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ
- สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ

 สายด่วน โทร. 1111 no77

2. โครงการ "ทนายความอาสา" ของสภาทนายความ

- ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ฟรีในคดีแพ่งคดีอาญา และเรื่องอื่นๆ
- ดำเนินการฟ้องคดี หรือแก้ต่างในคดีให้แก่ผู้ยากไร้
- ให้บริการให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่ ผู้ด้อยค่า ผู้เสียหาย และประชาชนทั่วไปที่สถานีตำรวจ

คุณสมบัติของผู้รับความช่วยเหลือ

- ผู้ขอความช่วยเหลือต้องเป็นผู้ยากจน หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม และไม่สามารถจ้างทนายความได้ด้วยตนเอง
- ต้องยื่นเรื่องต่อสภาทนายความฯ เพื่อรอผลการอนุมัติ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 15 วัน ถึง 2 เดือน

ติดต่อที่สำนักงานใหญ่ หรือสภาทนายความ จังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

สายด่วน 1167
ทาง Line: @tct249

**ข้อบังคับสภานายความ
ว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
พ.ศ. ๒๕๒๙**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๓) มาตรา ๘๑ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งสภานายความ ตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ คณะกรรมการสภานายความออกข้อบังคับว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

**ส่วนที่ ๑
กองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย**

ข้อ ๓ ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายจัดทำงบประมาณรายจ่ายเสนอต่อคณะกรรมการสภานายความก่อนสิ้นปีงบประมาณของทุกปี เพื่อการจัดสรรเงินรายได้ของสภานายความตามมาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

ข้อ ๔ ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายเก็บรักษาเงินที่สภานายความจัดสรรให้ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ และดอกผลต่าง ๆ ไว้ โดยจัดทำบัญชีให้ถูกต้อง

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย จำนวน ๒ ใน ๔ คน มีอำนาจร่วมกันสั่งจ่ายเงินกองทุน

การจ่ายเงินกองทุนทุกครั้งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายกำหนด จะต้องมียุทธศาสตร์การอนุมัติใบสำคัญจ่าย และจัดทำบัญชีรายจ่ายไว้ให้ถูกต้องเพื่อให้ผู้สอบบัญชีสภานายความตรวจสอบได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้นำข้อบังคับสภานายความว่าด้วยการเก็บรักษาเงินและการเบิกจ่ายเงิน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายจัดทำงบดุลและรายรับรายจ่ายของการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งมีคำรับรองของผู้สอบบัญชีสภานายความ และจัดทำรายงานผลงานและอุปสรรคข้อขัดข้องของการช่วยเหลือประชาชนทาง

กฎหมายในรอบปีที่ผ่านมาให้เสร็จสิ้นภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไปเพื่อแจ้งให้คณะกรรมการ
สภาพนายความและที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสภาพนายความทราบเป็นประจำทุกปี

ข้อ ๗ ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายมีอำนาจออกระเบียบ
เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ให้เป็นไปโดยถูกต้องตาม
ข้อบังคับนี้

ส่วนที่ ๒

การดำเนินการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

ตอนที่ ๑

สำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

ข้อ ๘ ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายตั้งสำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางเกี่ยวกับการให้ความ
ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายทั่วราชอาณาจักรโดยจัดให้มีทนายความและเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติ
หน้าที่ประจำสำนักงาน โดยให้ได้รับค่าตอบแทนตามที่เห็นสมควร

ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการ
เพื่อทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการ
ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

ข้อ ๙ ให้สำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย มีหน้าที่จัด
ทำและบริหารโครงการที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ติดต่อประสานงานกับคณะ
กรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายส่วนภูมิภาค จัดทำบทสรุปและรายรับรายจ่ายของการ
ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบต่าง ๆ ที่คณะ
กรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายกำหนด และทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทาง
กฎหมายในเขตกรุงเทพมหานครด้วย ทั้งนี้ ให้อยู่ในความควบคุมของคณะกรรมการช่วยเหลือ
ประชาชนทางกฎหมาย

ตอนที่ ๒

คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายส่วนภูมิภาค

ข้อ ๑๐ ให้คณะอนุกรรมการสภาพนายความประจำจังหวัดและประจำศาลจังหวัดทุก
แห่งจัดตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายขึ้นในเขตของตน ประกอบด้วยทนายความ
ไม่น้อยกว่า ๓ คนเป็นคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในเขตจังหวัด
หรือเขตศาลจังหวัดนั้น ๆ

คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายประจำจังหวัดและประจำศาลจังหวัดมีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระของคณะอนุกรรมการสภาพนายความประจำจังหวัดและประจำศาลจังหวัดตามแต่กรณี

ข้อ ๑๑ ให้กรรมการสภาพนายความที่มีสำนักงานประจำอยู่ตามภาคต่าง ๆ ตามพระราชกฤษฎีกาตั้งอธิบดีผู้พิพากษาภาคทั้ง ๘ ภาค มีอำนาจให้คำปรึกษา แนะนำ และดูแลให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายประจำจังหวัดและประจำศาลจังหวัด ดำเนินการเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้เป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๒ ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายประจำจังหวัดและประจำศาลจังหวัด จัดทำโครงการและงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปีเสนอผ่านกรรมการสภาพนายความที่มีสำนักงานประจำอยู่ตามภาคนั้น ๆ ก่อนสิ้นปีงบประมาณทุกปี เพื่อส่งให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายส่วนกลางพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ต่อไป

ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายส่วนกลางจัดสรรเงินกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้แก่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายประจำจังหวัดและประจำศาลจังหวัดเพื่อใช้จ่ายในการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้เหมาะสม และสอดคล้องกับปริมาณงานและสภาพปัญหา

ข้อ ๑๓ ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายประจำจังหวัดและประจำศาลจังหวัดทุกแห่งจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายตลอดจนสถิติคดีที่ได้ดำเนินการไปแล้วในรอบปีที่ผ่านมาเสนอต่อกรรมการสภาพนายความที่มีสำนักงานอยู่ในภาคนั้น ๆ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายส่วนกลางภายในเดือนมกราคมของปีถัดไปเป็นประจำทุกปี

ตอนที่ ๓ วิธีดำเนินการ

ข้อ ๑๔ ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจัดให้มีทนายความอาสาสมัคร เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายตามที่ได้รับการร้องขอหรือตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายมอบหมาย

คำตอบแทนสำหรับทนายความที่ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายกำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทน

ข้อ ๑๕ ประชาชนผู้ประสงค์จะขอความช่วยเหลือทางกฎหมายจากสภาพนายความจะต้องมาติดต่อด้วยตนเองหรือยื่นคำร้องเป็นหนังสือแสดงความจำนงที่จะให้สภาพนายความช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายกำหนด

กรณีที่ผู้ประสงค์จะขอความช่วยเหลือไม่สามารถจะมาติดต่อด้วยตนเองได้ เช่น เจ็บป่วย หรือถูกคุมขัง ให้บิดา มารดา ภรรยา บุตร หรือญาติพี่น้อง มาติดต่อแทนเพื่อสามารถ สอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นได้

ข้อ ๑๖ ประชาชนผู้ได้รับความช่วยเหลือไม่ต้องเสียค่าทนายความหรือค่าใช้จ่าย ใดๆ ให้แก่ทนายความผู้ดำเนินการทั้งสิ้น

ข้อ ๑๗ คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายจะจัดให้มีทนายความอาสาสมัครไปประจำอยู่ตามสถานีตำรวจต่างๆ เพื่อให้คำปรึกษาหรือแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายแก่ ประชาชนที่มาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยก็ได้ โดยให้ทนายความอาสาสมัครได้รับค่าตอบแทน ตามระเบียบที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายกำหนด

ข้อ ๑๘ คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายทั้งส่วนกลางและส่วน ภูมิภาคจะดำเนินการให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเบื้องต้นและกฎหมายอื่น ๆ เท่าที่เห็นเป็นการสมควรได้

ส่วนที่ ๓

การประชุมของคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

ข้อ ๑๙ ให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายประชุมกันอย่างน้อย เดือนละหนึ่งครั้ง

ในการประชุมจะต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและ รองประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการ คนหนึ่งเป็นประธานที่ประชุมเฉพาะการประชุมคราวนั้น

ข้อ ๒๐ ให้เลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการจัดทำบันทึกรายงาน การประชุมและเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๘

ค่านวณ ชโลปถัมภ์

นายกสภาทนายความ

[ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๓ /ตอนที่ ๑๑๔/ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖/๒ กรกฎาคม ๒๕๒๙]

พระราชบัญญัติ

กองทุนยุติธรรม

พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๗๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนยุติธรรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนยุติธรรม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

กองทุนยุติธรรม

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เรียกว่า “กองทุนยุติธรรม” มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การอุทธรณ์ฎีกาสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

มาตรา ๖ ให้กองทุนมีอำนาจกระทำการกิจการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ และอำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง

- (๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่าง ๆ
- (๒) ก่อตั้งสิทธิหรือกระทำนิติกรรมใด ๆ
- (๓) กระทำการอื่นใดที่เกี่ยวกับหรือเกี่ยวเนื่องในการจัดการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

มาตรา ๗ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๔๐
- (๒) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (๓) เงินที่ได้รับตามมาตรา ๘
- (๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่กองทุน
- (๕) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- (๖) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่กองทุนได้รับไม่ว่ากรณีใด

เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๘ ให้กองทุนมีรายได้จากเงินที่ศาลสั่งบังคับกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค่าธรรมเนียมศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญา ทั้งนี้ ในอัตราไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนเงินเฉพาะส่วนที่นำส่งคลัง โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๙ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี

- (๒) การขอยกยอชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย
- (๓) การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน
- (๔) การให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน
- (๕) การดำเนินงานกองทุนหรือการบริหารกองทุน และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดกิจการของกองทุน

มาตรา ๑๐ ในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้แทนกองทุน เพื่อการนี้ ปลัดกระทรวงยุติธรรมจะมอบหมายให้บุคคลใดปฏิบัติงานในเรื่องใดแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๑ ให้จัดตั้งสำนักงานกองทุนยุติธรรมขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการให้กับกองทุน คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคลที่ คณะกรรมการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับคำขอรับความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เสนอความเห็นประกอบคำขอตาม (๑) เพื่อเสนอให้คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณา
- (๓) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชน ในการดำเนินงานของกองทุน

(๔) รับเงิน จ่ายเงิน และเก็บรักษาเงินของกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๕) พัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการ และการให้บริการของกองทุน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

(๖) เก็บ รวบรวม วิเคราะห์ และวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน

(๗) ปฏิบัติการอื่นหรือกระทำการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ

มาตรา ๑๒ ในการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดอื่นที่มีใช้กรุงเทพมหานคร ให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมมอบหมายให้หน่วยงานในจังหวัดที่สังกัดกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการให้กับกองทุนสำหรับเขตจังหวัดนั้น

ให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดพิจารณาได้ คณะอนุกรรมการดังกล่าวอาจมอบหมายให้อนุกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้พิจารณาคำขอก็ได้ และรายงานให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๓ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือและคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ให้กรรมการและอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

การขอรับความช่วยเหลือจากกองทุน

มาตรา ๒๖ บุคคลอาจขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนในการดำเนินคดี การขอล้อยชั่วคราว การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการสนับสนุนโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอ แบบคำขอ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๗ การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี ประกอบด้วยค่าจ้างทนายความ ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๘ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี และการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือหรือคณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือประจำจังหวัดต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (๑) พฤติกรรมและข้อเท็จจริงของผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน
- (๒) ฐานะของผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน
- (๓) โอกาสที่ผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนจะได้รับการช่วยเหลือหรือบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๙ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือในการขอลอยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้คำนึงถึงว่าหากได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุอันตรายประการใดหรือไม่

มาตรา ๓๐ การปล่อยชั่วคราวให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย กองทุนอาจมอบอำนาจให้แก่ พนักงานของกองทุนหรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวและเป็นผู้ลงนาม ในสัญญาประกันก็ได้

คำร้องขอปล่อยชั่วคราวต้องแนบหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน สำเนาหนังสือสัญญาของผู้ต้องหาหรือจำเลย และสำเนาหนังสือสัญญาค้ำประกันตามวรรคสี่ไปด้วย

หนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุนต้องระบุว่า หากผู้ต้องหาหรือจำเลยผิดสัญญาประกัน และถูกปรับเป็นเงินเท่าใด กองทุนจะเป็นผู้ชำระแทน

ก่อนออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน จะต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ประสงค์ จะได้รับการปล่อยชั่วคราวทำหนังสือสัญญาให้กองทุนไว้ว่า หากกองทุนต้องชำระเงินค่าปรับตามวรรคสาม เป็นจำนวนเท่าใด ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะขอใช้เงินให้แก่กองทุนจนครบถ้วน และผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้อง นำสามี ภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ญาติใกล้ชิด ผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง มาเป็นผู้ค้ำประกันด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองการชำระเงินของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๑ ผู้ยื่นคำขอได้รับความช่วยเหลือจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อาจขอรับเงินช่วยเหลือเพื่อความเสียหายที่ตนได้รับ ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ
- (๒) เงินช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนถึงแก่ความตาย
- (๓) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ
- (๔) เงินช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราการได้รับเงินช่วยเหลือ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๒ คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือมีอำนาจพิจารณาให้การสนับสนุนผู้เสนอโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอรับความช่วยเหลือและการให้การสนับสนุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๔

การเงิน การบัญชี และการตรวจสอบ

มาตรา ๓๓ กองทุนต้องจัดให้มีระบบบัญชีที่เหมาะสมเพื่อบันทึกรายการทางบัญชีและแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกองทุนโดยถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป รวมทั้งต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเป็นประจำ ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๔ ให้กองทุนจัดทำรายงานการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกองทุนเสนอผู้สอบบัญชีภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

มาตรา ๓๕ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุน

มาตรา ๓๖ ให้ผู้สอบบัญชีทำรายงานการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้ประกาศรายงานการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบแล้ว และรายงานการสอบบัญชีในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๗ ให้กองทุนจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

มาตรา ๓๘ ปีบัญชีของกองทุนหมายถึงปีงบประมาณ

มาตรา ๓๙ การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๕

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ ให้โอนบรรดาเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สิน ที่เกี่ยวเนื่องกับกองทุนยุติธรรม ในสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงยุติธรรม ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ไปเป็นของกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรมตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องดำเนินการแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๒ คำขอใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม และถ้าคำขอดังกล่าวมีข้อความแตกต่างไปจากคำขอตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอสั่งให้ แก้ไขเพิ่มเติมคำขอเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๔๓ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ออกตามระเบียบ กระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือประกาศ ที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กองทุนยุติธรรมตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มีงบประมาณที่จำกัด ประกอบกับไม่มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำให้กองทุนไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี และให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างทั่วถึง เสมอภาค และเป็นธรรม ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของประชาชน ดังนั้น สมควรกำหนดให้กองทุนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การอุทลละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด
ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสี่ ประกอบมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑๐) (๑๑) และมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการ และพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ อัยการสูงสุดจึงออกระเบียบดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) ระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๓
- (๒) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖
- (๓) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“สคช.” หมายความว่า สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และให้หมายความรวมถึงสำนักงานอัยการพิเศษฝ่าย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสังกัดสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ที่จัดตั้งขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร

“สคชจ.” หมายความว่า สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี จังหวัด

“สคชจ. (สาขา)” หมายความว่า สำนักงานที่เป็นสาขาของ สคชจ.

“ทนายความอาสา” หมายความว่า ทนายความซึ่งได้อาสาสมัครเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และได้รับอนุมัติแต่งตั้งให้เป็นทนายความอาสา

“ทนายความอาสาอาวุโส” หมายความว่า ทนายความซึ่งได้อาสาสมัครเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และได้รับอนุมัติแต่งตั้งให้เป็นทนายความอาสาอาวุโส

“ผู้ยากจน” หมายความว่า ผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินหรือรายได้ หรือมีทรัพย์สินหรือรายได้ไม่เพียงพอในการว่าจ้างทนายความ หรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะว่าจ้างทนายความโดยลำพังตนเองได้

“อธิบดีอัยการ” หมายความว่า อธิบดีอัยการ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

“หัวหน้าพนักงานอัยการ” หมายความว่า อัยการพิเศษฝ่าย ใน สคช. หรืออัยการจังหวัดคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี แล้วแต่กรณี

“นิติกร” หมายความว่า นิติกรที่ปฏิบัติหน้าที่ใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา)

“ข้อพิพาท” หมายความว่า ข้อพิพาทเกี่ยวกับความแพ่ง หรือความอาญาซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้

“ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาท” หมายความว่า พนักงานอัยการ นิติกร หนายความอาสารหรือหนายความอาสาอาวุโส ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาท

ข้อ ๕ อัยการสูงสุดเป็นผู้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ กรณีตามวรรคหนึ่ง หากเป็นเรื่องจำเป็นหรือเร่งด่วน หัวหน้าพนักงานอัยการอาจใช้ดุลพินิจพิจารณาดำเนินการไปตามที่เห็นสมควรโดยมิให้เสียหายแก่ราชการ แล้วรายงานตามลำดับชั้นถึงอัยการสูงสุดโดยเร็ว

ข้อ ๖ อัยการสูงสุดมีอำนาจออกประกาศ คำสั่ง หลักเกณฑ์ และวิธีการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่ง ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๗ ในกรณีที่ระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการพิจารณาดำเนินการไปตามที่เห็นสมควรโดยมิให้เสียหายแก่ราชการ

หมวด ๑ ข้อความเบื้องต้น ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ข้อ ๘ สคช. มีอำนาจหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนได้ทั่วประเทศรวมทั้งคนไทยในต่างประเทศ

สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) มีอำนาจหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนภายในเขตท้องที่จังหวัดนั้น ๆ ตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

ข้อ ๙ ในการขอคุ้มครองสิทธิและขอความช่วยเหลือทางกฎหมายไม่ว่าในเรื่องใด ๆ ให้ผู้ที่เดือดร้อนหรือผู้เสียหายเป็นผู้ร้องขอ ห้ามมิให้ร้องขอแทนกัน เว้นแต่กรณีจำเป็น หรือเป็นกรณีเร่งด่วนให้รับเรื่องไว้ก่อนแล้วให้สอบข้อเท็จจริงจากผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายโดยเร็ว พร้อมทั้งจัดให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ร้องขอเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้

ให้พนักงานอัยการ นิติกร เจ้าหน้าที่หนายความอาสารหรือหนายความอาสาอาวุโสที่หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมาย เป็นผู้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ชื่อสกุล ที่อยู่ อาชีพ ฐานะทางครอบครัว รายได้ ข้อเท็จจริง

เกี่ยวกับข้อมูลคดีหรือข้อปรึกษา และความประสงค์ของประชาชนผู้ที่มาขอความช่วยเหลือตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด แล้วเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งรับหรือไม่รับดำเนินการตามคำร้อง

กรณีที่ประชาชนติดต่อร้องขอความช่วยเหลือผ่านส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่น และส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นนั้นได้ส่งเรื่องขอความช่วยเหลือมาให้ สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) ดำเนินการ ให้ถือว่าคำร้องขอความช่วยเหลือที่ผ่านส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น เป็นคำร้องขอความช่วยเหลือตามระเบียบในข้อนี้

ข้อ ๑๐ คำร้องขอรับความช่วยเหลือดังต่อไปนี้ ห้ามมิให้รับไว้ดำเนินการ

(๑) เรื่องที่รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีมติหรือคำสั่งเด็ดขาดในเรื่องนั้นแล้ว

(๒) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะเป็นผู้ช่วยเหลือ และเรื่องอยู่ในระหว่างดำเนินการของหน่วยงานนั้น ๆ

(๓) เรื่องที่อธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคสั่งยุติความช่วยเหลือแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่มีพยานหลักฐานใหม่ อันจะทำให้ผลของการดำเนินการให้ความช่วยเหลือเปลี่ยนไป

(๔) เรื่องที่คู่กรณีได้ตกลงประนีประนอมยอมความกันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว เว้นแต่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในการประนีประนอมยอมความซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามระเบียบนี้ หรือผู้มีส่วนได้เสียขอให้แก้ไขหรือคัดค้านการประนีประนอมยอมความเดิมว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีหลักฐานหรือข้อเท็จจริงเพิ่มเติมที่ปรากฏชัดในภายหลัง และการให้ความช่วยเหลือจะไม่เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิหรือประโยชน์ของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน

(๕) เรื่องเกี่ยวกับคดีซึ่งผู้ร้องขอรับความช่วยเหลือมีหนี้ความ หรือมีหน่วยงานอื่นให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอยู่แล้ว

(๖) เรื่องที่เป็นคดีหรือข้อพิพาทอันเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่นั้น ๆ

กรณีตาม (๓) หากหัวหน้าพนักงานอัยการเห็นว่ามีเหตุอันสมควรรับไว้ดำเนินการ ให้เสนอไปยังอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค เพื่อพิจารณาสั่ง

กรณีตาม (๕) หรือ (๖) หากหัวหน้าพนักงานอัยการเห็นว่ามีเหตุอันสมควร ให้พิจารณาสั่งรับไว้ดำเนินการเป็นเรื่อง ๆ ไป

คำสั่งไม่รับดำเนินการตามคำร้องขอรับความช่วยเหลือของหัวหน้าพนักงานอัยการในข้อนี้ ให้เสนออธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค แล้วแต่กรณี เพื่อทราบโดยเร็ว หากอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้ปฏิบัติไปตามนั้น

ข้อ ๑๑ เมื่อมีคำสั่งให้รับคำร้องขอไว้ดำเนินการตามข้อ ๙ และข้อ ๑๐ แล้ว ให้หัวหน้าพนักงานอัยการจ่ายสำนวนแก่พนักงานอัยการ นิติกร หนายความอาสา หรือหนายความอาสาอาวุโส รับไปดำเนินการโดยพิจารณาตามประเภทของการดำเนินการและความยากง่ายของข้อปรึกษาหรือคดี

กรณีเป็นเรื่องหรือคดีที่รับจากหน่วยงานของรัฐ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการจ่ายสำนวนให้แก่พนักงานอัยการหรือนิติกรตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นเสียก่อน

ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริง รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอแก่การพิจารณาให้ความช่วยเหลือ แล้วให้เสนอความเห็นต่อหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาว่ากรณีอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะรับดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามระเบียบนี้ได้หรือไม่ หากอยู่ในหลักเกณฑ์ ให้สั่งรับให้ความช่วยเหลือ แต่หากไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ ให้สั่งไม่รับให้ความช่วยเหลือ

คำสั่งไม่รับให้ความช่วยเหลือของหัวหน้าพนักงานอัยการ ให้เสนออธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคแล้วแต่กรณี เพื่อทราบโดยเร็ว หากอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้ปฏิบัติตามนั้น

ข้อ ๑๒ การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ได้แก่ การให้คำปรึกษาหารือทางกฎหมาย การให้ความช่วยเหลือในการจัดทำนิติกรรมและสัญญา การให้ความช่วยเหลือในการประนอมข้อพิพาท และการให้ความช่วยเหลือทางอรรถคดี เช่น การรับว่าต่าง การรับแก้ต่าง และการยื่นคำร้องในคดีแพ่ง คดีอาญา คดีแรงงาน และอื่น ๆ

การคุ้มครองสิทธิแก่ประชาชน ได้แก่ การดำเนินการคุ้มครองสิทธิทางศาลตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ และการดำเนินการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

การดำเนินการดังกล่าวตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นการดำเนินการโดยไม่มีค่าตอบแทน

ข้อ ๑๓ เมื่อพนักงานอัยการ นิติกร หนายความอาสา หรือหนายความอาสาอาวุโสรับเรื่องหรือคดีใดไว้ดำเนินการแล้ว ให้ดำเนินการโดยเร็วตามประเภทของการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือการคุ้มครองสิทธินั้น ๆ

ข้อ ๑๔ การพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ นิติกร หนายความอาสา หรือหนายความอาสาอาวุโส ให้บันทึกเสนอความเห็นตามลำดับชั้นตามแบบแผนของทางราชการ

ส่วนที่ ๒

การลงสารบบ

ข้อ ๑๕ เมื่อมีการขอคุ้มครองสิทธิ หรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่รับเรื่องลงสารบบ การขอคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

เมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการมีคำสั่งรับหรือไม่รับคำร้องขอคุ้มครองสิทธิ หรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมายไว้ดำเนินการ ให้เจ้าหน้าที่บันทึกไว้ในสารบบตามวรรคหนึ่งด้วย

ในกรณีสั่งไม่รับคำร้องขอคุ้มครองสิทธิหรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมายไว้ดำเนินการ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแจ้งคำสั่งดังกล่าวพร้อมคืนเอกสารหลักฐานให้แก่ผู้ขอคุ้มครองสิทธิ หรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยเร็ว

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่มีคำสั่งรับคำร้องขอคุ้มครองสิทธิหรือขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายตามข้อ ๑๕ ให้ลงสารบบตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด ตามประเภทของการคุ้มครองสิทธิหรือความช่วยเหลือทางกฎหมายตามข้อ ๑๒ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกแก่การควบคุมดูแล ติดตาม และประเมินผล

กรณีที่หัวหน้าพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่รับให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้บันทึกไว้ในสารบบ และแจ้งคำสั่งพร้อมคืนเอกสารหลักฐานให้แก่ผู้ขอคุ้มครองสิทธิ หรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยเร็ว

เมื่อดำเนินการคุ้มครองสิทธิหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายยุติแล้ว ให้บันทึกผลการดำเนินการไว้ในสารบบ

ส่วนที่ ๓

อำนาจหน้าที่ของ สคช. สคชจ. และ สคชจ. (สาขา)

ข้อ ๑๗ เรื่องใดหรือคดีใด เมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า หากให้ สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) ในท้องที่อื่น ดำเนินการสอบข้อเท็จจริง หรือดำเนินคดี หรือดำเนินการประการอื่น จะสะดวกและรวดเร็วกว่า ให้ส่งเรื่องหรือคดีนั้น ๆ ให้ สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) ในท้องที่นั้น ๆ ดำเนินการก็ได้

ข้อ ๑๘ ให้ สคช. และ สคชจ. แต่ละแห่งมีอำนาจกำหนดวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิหรือช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน เกิดการประสานงานที่ดี มีความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว เกื้อกูล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานความอาสา และหน่วยงานอาสาอาวุโส ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการดูแลติดตามประเมินผลโดยไม่ขัดต่อระเบียบนี้

หมวด ๒

การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

ส่วนที่ ๑

การให้คำปรึกษาหารือ

ข้อ ๑๙ การให้คำปรึกษาหารือทางกฎหมาย เป็นการให้บริการแก่ประชาชนโดยเสมอภาคกัน โดยไม่คำนึงถึงฐานะ รายได้ และจะต้องให้คำปรึกษาไปในทางที่ถูกต้องตามที่ควรตามทำนองคลองธรรม ไม่เป็นการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และไม่ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงกฎหมาย

ก่อนให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องฟังข้อเท็จจริงให้ถ่องแท้เสียก่อนและให้ปรึกษาหารือกับหัวหน้าพนักงานอัยการ พนักงานอัยการ หรือหน่วยงานอาสาอาวุโสที่หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้คำปรึกษานั้นเป็นไปด้วยความถูกต้องและยุติธรรม

เมื่อผู้ให้คำปรึกษาได้คำปรึกษาที่ถูกต้องตามวรรคสองแล้ว ก็ให้คำปรึกษาแก่ผู้ขอความช่วยเหลือตามคำปรึกษานั้น และให้บันทึกคำปรึกษานั้นไว้เป็นหลักฐานตามแบบคำร้องขอปรึกษาปัญหาข้อกฎหมายที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด และให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือลงลายมือชื่อรับทราบคำปรึกษาแล้วให้เสนอต่อหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อทราบด้วย

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่ผู้ให้คำปรึกษา ทนายความอาสาอาวุโส พนักงานอัยการ หรือหัวหน้าพนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องที่จะให้คำปรึกษานั้นเป็นเรื่องสำคัญ ยุ่งยาก หรือไม่สามารถให้คำปรึกษาได้ทันที ให้ผู้ให้คำปรึกษานั้นทบทวนข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมทำความเข้าใจความเห็นเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่ง

เมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการมีความเห็นประการใดแล้ว ให้ผู้ให้คำปรึกษาทำหนังสือนัดให้ผู้ขอความช่วยเหลือมารับทราบ โดยให้ลงลายมือชื่อรับทราบไว้เป็นหลักฐาน แล้วเสนอให้หัวหน้าพนักงานอัยการทราบด้วย

ส่วนที่ ๒ การจัดทำนิติกรรมและสัญญา

ข้อ ๒๑ การให้ความช่วยเหลือในการจัดทำนิติกรรมหรือสัญญา จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือเฉพาะประชาชนผู้ยากจนเท่านั้น โดยจัดทำไปตามประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย

ให้ผู้ร่างนิติกรรมหรือสัญญาเสนอร่างดังกล่าวต่อหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะมอบให้ผู้ร้องขอรับความช่วยเหลือนำไปใช้ และให้เก็บสำเนานิติกรรมหรือสัญญาไว้อย่างน้อย ๑ ชุด

ส่วนที่ ๓ การประนอมข้อพิพาท

ข้อ ๒๒ การให้ความช่วยเหลือในการประนอมข้อพิพาท ให้กระทำโดยไม่คำนึงถึงฐานะ รายได้ของผู้ขอรับความช่วยเหลือเพื่อยุติข้อพิพาท อันจะมีผลให้เกิดความเป็นธรรมและความสงบเรียบร้อยในสังคม

ข้อ ๒๓ การประนอมข้อพิพาท ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทจะต้องกระทำด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลาง และต้องไม่กระทำการใดเพื่อเป็นการจูงใจ ให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น เพื่อให้คู่กรณียินยอมในการประนอมข้อพิพาท

ข้อ ๒๔ ในการประนอมข้อพิพาท ให้หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมายพนักงานอัยการ นิติกร ทนายความอาสา หรือทนายความอาสาอาวุโสเป็นผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทและให้ลงสารบบประนอมข้อพิพาท

ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทแจ้งวันนัดประนอมข้อพิพาทเป็นหนังสือไปยังคู่กรณีให้มาพบหรือมอบหมายให้ผู้แทนมาพบผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาท ณ สถานที่และวัน เวลาที่ผู้ประนอมข้อพิพาทกำหนดโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ พร้อมทั้งให้ประสานงานทางโทรศัพท์ หรือวิธีอื่นใด เพื่อให้คู่กรณีทราบ

ข้อ ๒๕ หากคู่กรณีได้รับหนังสือแจ้งแล้ว ไม่มาตามกำหนดนัดโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้ทราบ หรือแจ้งเหตุขัดข้องแต่ไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาสั่งยุติการประนอมข้อพิพาท และเสนออธิบดีอัยการ หรืออธิบดีอัยการภาค เพื่อทราบ

ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดขอเลื่อนการประนอมข้อพิพาทไปจากวันเวลาที่ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทได้กำหนดนัดไว้ หากมีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเลื่อนการประนอมข้อพิพาทนั้นออกไป และกำหนดวันเวลานัดใหม่ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่กำหนดนัดครั้งแรก หรือตามที่เห็นสมควร แต่หากผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเห็นว่า การขอลื่อนนั้นไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๒๖ ในกรณีที่ไม่สามารถส่งหนังสือแจ้งคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ แต่มีพฤติการณ์ที่เชื่อว่าน่าจะติดตามได้ ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทมีหนังสือแจ้งไปยังคู่กรณีอีกครั้งหนึ่ง และหากยังไม่อาจส่งหนังสือแจ้งได้อีก ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาสั่งยุติ

หากไม่สามารถส่งหนังสือแจ้งคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ และมีพฤติการณ์ที่เชื่อว่าไม่น่าจะติดตามได้ ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งยุติ

เมื่อได้มีคำสั่งยุติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้เสนออธิบดีอัยการ หรืออธิบดีอัยการภาค เพื่อทราบ

ข้อ ๒๗ การประนอมข้อพิพาท ให้ดำเนินการ ณ สำนักงานอัยการ สถานที่ราชการหรือสถานที่อื่น ตามที่ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเห็นสมควร โดยสถานที่ดำเนินการประนอมข้อพิพาทควรจัดแยกเป็นส่วนสัดส่วนเพื่อรักษาความลับ

ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทอาจให้คู่กรณีนำบุคคลที่ไว้วางใจเข้าฟังได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๘ เมื่อคู่กรณียินยอมให้พนักงานอัยการ นิติกร ทนายความอาสา หรือทนายความอาสาอาวุโส ทำการประนอมข้อพิพาท ก็ให้ผู้ทำการประนอมข้อพิพาทแจ้งสิทธิหน้าที่และพันธะทางกฎหมายอันเป็นผลจากการประนอมข้อพิพาทให้คู่กรณีทราบ โดยเฉพาะผลของคดีอาญาในความผิดอันยอมความได้

ข้อ ๒๙ ในการประนอมข้อพิพาท ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเชิญคู่กรณีและอาจเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริง รวมทั้งตรวจสอบเอกสาร พยานหลักฐาน หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องโดยความยินยอมของเจ้าของ หรือผู้ครอบครอง

ข้อ ๓๐ เมื่อคู่กรณีตกลงกันได้ ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทจัดทำร่างสัญญาประนีประนอมยอมความ และอ่านให้คู่กรณีฟังหรือให้คู่กรณีอ่านเองจนเข้าใจข้อความที่ตกลงกันได้โดยตลอด แล้วเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการหรือพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาตรวจร่าง

เมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการหรือพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายได้ตรวจร่างเสร็จแล้ว ให้จัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความ แล้วให้คู่กรณีตรวจสอบความถูกต้องก่อนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคน

ข้อ ๓๑ สัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว ให้จัดทำขึ้นให้เพียงพอต่อจำนวนคู่กรณีโดยมีข้อความถูกต้องตรงกันทุกฉบับ แล้วมอบให้คู่กรณียึดถือไว้ฝ่ายละ ๑ ฉบับ และให้ติดไว้ในสำนวน ๑ ฉบับ แล้วรายงานให้หัวหน้าพนักงานอัยการทราบด้วย

ส่วนที่ ๔

การให้ความช่วยเหลืออรรถคดี

ข้อ ๓๒ การให้ความช่วยเหลือในทางอรรถคดี ให้พิจารณาให้ความช่วยเหลือในกรณีต่อไปนี้

(๑) ในทางคดีอาญา ให้พิจารณารับว่าต่างหรือแตกต่างกันได้เฉพาะคดีที่เป็นความผิดอันยอมความได้ และผู้เสียหายหรือผู้ขอความช่วยเหลือยังมิได้ร้องทุกข์หรือมอบคดีให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมาย และถ้าผู้ขอความช่วยเหลือเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีที่จะมาขอความช่วยเหลือ จะต้องปรากฏว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีที่พนักงานอัยการเป็นผู้สั่งคดีหรือเป็นโจทก์ และต้องปรากฏว่าผู้ขอความช่วยเหลือเป็นผู้ยากจนประกอบกับมีหลักฐานเพียงพอว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่ได้รับความเป็นธรรมสมควรได้รับความช่วยเหลือ

(๒) ในทางคดีแพ่ง และอื่น ๆ ให้พิจารณารับว่าต่างหรือแตกต่างกัน กรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) ผู้ยากจนซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย เนื่องจากไม่ได้รับความเป็นธรรม

(ข) คดีที่มีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุอันสมควรให้ความช่วยเหลือ

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่ต้องใช้ทนายความดำเนินคดีในศาล ให้หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมายสำนวนให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสดำเนินการ เว้นแต่เป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของสำนักงานอัยการอื่น ให้ส่งสำนวนไปยังสำนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจนั้นเพื่อดำเนินการ หากมีข้อโต้แย้งระหว่างสำนักงานอัยการว่าสำนักงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ให้เสนออธิบดีอัยการ อธิบดีอัยการภาค หรืออัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาชี้ขาด

ในกรณีที่สำนักงานอัยการใดไม่มีทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ให้พนักงานอัยการใน สดขจ. หรือ สดขจ. (สาขา) นั้น สอบข้อเท็จจริงให้สิ้นกระแสดความ เมื่อเห็นว่าเป็นกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ให้ส่งเรื่องดังกล่าวไปให้ สดขจ. หรือ สดขจ. อื่นซึ่งมีที่ตั้งสำนักงานอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันและมีทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสปฏิบัติหน้าที่ดำเนินการแทน หากสำนักงานอัยการที่ได้รับเรื่องปฏิเสธไม่รับดำเนินการ ให้ส่งเรื่องให้อธิบดีอัยการภาคหรืออัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี พิจารณาสั่ง

ข้อ ๓๔ เมื่อได้รับสำนวนตามข้อ ๓๓ ให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสรับดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อคดี

ในกรณีที่ไมอาจดำเนินการได้เสร็จภายในวันสิ้นเดือนของเดือนที่ได้รับสำนวน หรือคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการไม่ว่าขั้นตอนใด ให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสรายงานการดำเนินงานให้หัวหน้าพนักงานอัยการทราบภายใน ๔ วันทำการของเดือนถัดไป จนกว่าคดีจะเสร็จตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

ข้อ ๓๕ เมื่อศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง หากผู้ขอความช่วยเหลือยังไม่ทราบวันนัดให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีมีหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแจ้งกำหนดวันนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ขอความช่วยเหลือไปฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งในวันนัดด้วยตนเองร่วมกับทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสและให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีสอบถามความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือว่าจะอุทธรณ์หรือไม่อุทธรณ์ ฎีกาหรือไม่ฎีกาในวันฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง แล้วบันทึกความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือและผู้ขอความช่วยเหลือลงลายมือชื่อไว้ในรายงานคดี

หากผู้ขอความช่วยเหลือไม่ไปฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีมีหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแจ้งผลคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ขอความช่วยเหลือทราบพร้อมสอบถามความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือว่าจะอุทธรณ์หรือฎีกาหรือไม่ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ศาลอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยกำหนดให้ผู้ขอความช่วยเหลือแจ้งความประสงค์มาภายใน ๑๐ วันนับแต่วันรับหนังสือ หากผู้ขอความช่วยเหลือไม่แจ้งตอบกลับมภายในกำหนด ให้ถือว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่ประสงค์จะอุทธรณ์ ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง และไม่ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือต่อไป

ให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีเสนอความเห็นพร้อมความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเพื่อให้หัวหน้าพนักงานอัยการพิจารณาสั่งเมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการสั่งประการใดแล้ว ให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีปฏิบัติตามนั้น

ข้อ ๓๖ กรณีที่ผู้ร้องมีความประสงค์ที่จะอุทธรณ์หรือฎีกา แต่หัวหน้าพนักงานอัยการเห็นควรไม่รับดำเนินการอุทธรณ์หรือฎีกา ให้มีความเห็นควรยุติความช่วยเหลือเสนออธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคเพื่อพิจารณาสั่ง

ให้หัวหน้าพนักงานอัยการมีหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแจ้งคำสั่งไม่รับดำเนินการอุทธรณ์หรือฎีกาพร้อมคำสั่งยุติความช่วยเหลือให้ผู้ร้องทราบล่วงหน้าพอสมควรก่อนครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา

ข้อ ๓๗ ในระหว่างดำเนินการตามข้อ ๓๕ หรือข้อ ๓๖ หากจะครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดียื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาไว้ก่อนด้วย

ข้อ ๓๘ ในการดำเนินคดีหรือดำเนินการใด ๆ ทางศาล ให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือเป็นผู้รับผิดชอบค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาลทั้งสิ้น

กรณีนำเชื่อว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่มีทรัพย์สินพอที่จะชำระค่าธรรมเนียมศาล ให้นายความอาสา หรือนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดียื่นคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในการฟ้องร้องหรือต่อสู้คดี หากศาลมีคำสั่งไม่อนุญาต หรือมีคำสั่งยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้บางส่วน ให้ดำเนินการตามวรรคสาม

ในกรณีที่หัวหน้าพนักงานอัยการเห็นว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่สามารถชำระค่าธรรมเนียมศาลตามวรรคสอง หรือเป็นผู้ไม่มีทรัพย์สินพอที่จะชำระค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาลได้ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการทำบันทึกต่ออธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค เพื่อขอเบิกเงินช่วยเหลือจากทางราชการ หรือพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๙ ในกรณีที่ผู้ขอรับความช่วยเหลือมีเงินพอชำระค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาล ให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือนำเงินไปชำระด้วยตนเอง หรือมอบเงินให้นิติกร เจ้าหน้าที่ที่หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมาย นายความอาสา หรือนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดี รับเงินดังกล่าวเพื่อดำเนินการแทนก็ได้ โดยผู้รับเงินต้องออกใบรับเงินให้แก่ผู้ขอรับความช่วยเหลือไว้เป็นหลักฐาน

ส่วนที่ ๕ การยุติความช่วยเหลือ

ข้อ ๔๐ ให้พนักงานอัยการ นิติกร นายความอาสา หรือนายความอาสาอาวุโสทำความเห็นเสนอยุติความช่วยเหลือ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ขอรับความช่วยเหลือได้รับความช่วยเหลือจนเป็นที่พอใจแล้ว
- (๒) การขอความช่วยเหลือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๓) ผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่ให้ความร่วมมือในการสอบถามข้อเท็จจริง ในการส่งพยานหลักฐานเพิ่มเติม หรือไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินคดี โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้ทราบ
- (๔) ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดในเรื่องที่ร้องขอ และในกรณีที่ต้องมีการออกหมายบังคับคดี ได้ดำเนินการแล้ว
- (๕) ผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่ประสงค์จะขอความช่วยเหลือต่อไป
- (๖) กรณีมีเหตุอื่นตามที่เห็นสมควร

กรณีตาม (๑) (๓) (๔) และ (๕) ให้เสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่ง ส่วนกรณีตาม (๒) และ (๖) ให้เสนออธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาสั่ง

เมื่อมีคำสั่งยุติความช่วยเหลือแล้ว หากผู้ขอรับความช่วยเหลือยังไม่ทราบคำสั่ง ให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือทราบโดยเร็ว

หมวด ๓ การคุ้มครองสิทธิ ส่วนที่ ๑ การคุ้มครองสิทธิทางศาล

ข้อ ๔๑ การคุ้มครองสิทธิทางศาล ให้พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการ หากมีค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาล ให้ผู้ขอคุ้มครองสิทธิเป็นผู้ชำระค่าฤชาธรรมเนียมตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้

ข้อ ๔๒ ให้นำความในข้อ ๓๘ ข้อ ๓๙ และข้อ ๔๐ มาใช้บังคับกับการคุ้มครองสิทธิทางศาลโดยอนุโลม

ข้อ ๔๓ ให้นำระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการมาใช้บังคับแก่การคุ้มครองสิทธิทางศาลเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบในส่วนนี้ โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค

ข้อ ๔๔ การดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการในฐานะเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้นำระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔ ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส ส่วนที่ ๑ การเป็นทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๔๕ ใน สคช. ให้มีคณะกรรมการทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า กทอ. ประกอบด้วยอธิบดีอัยการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีอัยการ อัยการพิเศษฝ่ายทุกฝ่ายใน สคช. ผู้แทนจากสำนักงานวิชาการ และผู้แทนจากสำนักงานคดีแพ่ง เป็นกรรมการ

ใน สคชจ. ให้มีคณะกรรมการทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า กทอ. จังหวัด ประกอบด้วยอธิบดีอัยการภาคหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ อัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนภาค อัยการจังหวัดคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด (ผู้รับผิดชอบงาน สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา)) และรองอัยการจังหวัด (ผู้รับผิดชอบงาน สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา)) ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เป็นกรรมการ

ให้ประธาน กทอ. หรือ ประธาน กทอ. จังหวัด ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่งตั้งพนักงานอัยการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ข้อ ๔๖ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ ให้ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการควบคุม ดูแล และจัดหาทุนความอาสาและทุนความอาสาอาวุโสใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) แล้วแต่กรณี เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน
- (๒) ดำเนินการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของทุนความอาสาและทุนความอาสาอาวุโส
- (๓) ดำเนินการเสนอความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของทุนความอาสาและทุนความอาสาอาวุโสต่อสำนักงานอัยการสูงสุด

ข้อ ๔๗ เมื่อสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) เห็นสมควรรับสมัครทุนความอาสาหรือทุนความอาสาอาวุโส ให้เสนอ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อให้ความเห็นชอบในการรับสมัคร

ให้ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด กำหนดวัน เวลา สถานที่ยื่นใบสมัคร วันเวลาคัดเลือก และวิธีการคัดเลือกให้หัวหน้าพนักงานอัยการประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วไปเป็นเวลาพอสมควร

ข้อ ๔๘ ทุนความอาสาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติทั่วไป

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๓ ปี ในวันรับสมัคร
- (๓) เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นทุนความอาสาตามกฎหมายว่าด้วยทุนความอาสา
- (๔) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจและมีจิตอาสา

ข. ลักษณะต้องห้าม

- (๑) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๒) เป็นผู้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้ถูกสั่งให้พ้นสภาพการเป็นทุนความอาสาหรือทุนความอาสาอาวุโสตามระเบียบนี้
- (๔) เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชน
- (๕) เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๖) เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นทุนความอาสา
- (๗) เป็นผู้เคยถูกสอบสวนคดีมรยาททุนความอาสา และถูกลงโทษฐานประพฤติผิดมรยาททุนความอาสา

ข้อ ๔๙ ทุนความอาสาอาวุโสต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับทุนความอาสา และเป็นผู้รับบำเหน็จหรือบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการ สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยราชการอื่น หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่อัยการสูงสุดเห็นสมควรรับไว้เป็นทุนความอาสาอาวุโส

ข้อ ๕๐ ผู้ใดประสงค์สมัครเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๔๘ หรือข้อ ๔๙ และต้องยื่นใบสมัครตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบดังนี้

- (๑) สำเนาใบแสดงวุฒิการศึกษา
- (๒) สำเนาใบอนุญาตให้เป็นทนายความ
- (๓) สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- (๔) รูปถ่ายหน้าตรงขนาดหนึ่งนิ้ว สวมชุดครุยเนติบัณฑิต จำนวน ๔ รูป ซึ่งถ่ายไว้ไม่เกิน ๖ เดือน ก่อนวันสมัคร

(๕) หลักฐานการรับรองความประพฤติจากสภาทนายความ หน่วยงานต้นสังกัด หรือข้าราชการระดับตั้งแต่ชำนาญการหรือชำนาญงานหรือเทียบเท่าขึ้นไป

(๖) หลักฐานหรือเอกสารรับรองการเคยเป็นข้าราชการโดยได้รับเงินบำเหน็จหรือบำนาญจากหน่วยราชการที่เคยสังกัดกรณีสมัครเป็นทนายความอาสาอาวุโสที่มีคุณสมบัติเคยเป็นข้าราชการ หรือหนังสือรับรองหรือหลักฐานอื่นใดที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เคยสังกัดหรือสถาบันอันเป็นที่ยอมรับกรณีสมัครเป็นทนายความอาสาอาวุโสที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ ๕๑ ให้สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายใน สคช. หรือ สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) ตรวจสอบคุณสมบัติและหลักฐานต่าง ๆ ของผู้สมัคร และดำเนินการคัดเลือกตามวิธีการที่ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด กำหนด แล้วเสนอให้ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาว่าควรรับไว้เป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสหรือไม่

เมื่อ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด เห็นสมควรรับไว้เป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ก็ให้เสนออัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาอนุมัติแต่งตั้งทนายความดังกล่าวเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสแล้วแต่กรณี เมื่อได้รับอนุมัติแต่งตั้งแล้วให้ขึ้นทะเบียนเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสพร้อมทั้งออกบัตรประจำตัวให้และให้หัวหน้าพนักงานอัยการประกาศให้ประชาชนทราบ

ข้อ ๕๒ ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสที่ได้รับแต่งตั้งแล้ว จะต้องทดลองปฏิบัติงานในสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส ตามระเบียบและคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นเวลา ๓ เดือน ทั้งนี้ ให้อยู่ในความควบคุมและกำกับดูแลของพนักงานอัยการและนิติกรที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพนักงานอัยการ

ให้หัวหน้าพนักงานอัยการ พนักงานอัยการและนิติกรผู้ได้รับมอบหมายร่วมกันประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่งตามแบบการประเมินผลที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด ว่าทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสผู้นั้นมีความรู้ ความสามารถ ผลการปฏิบัติงาน และความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสต่อไปหรือไม่ แล้วรายงาน กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด เพื่อพิจารณา

ในการพิจารณาของ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด หากเห็นว่า หน่วยงานอาสาหรือหน่วยงานอาสาอาวุโส ไม่เหมาะสมที่จะเป็นหน่วยงานอาสาหรือหน่วยงานอาสาอาวุโสต่อไป ให้เสนอความเห็นต่ออัยการสูงสุด เพื่อพิจารณามีคำสั่งให้ผู้นั้นพ้นสภาพการเป็นหน่วยงานอาสาหรือหน่วยงานอาสาอาวุโส แล้วแต่กรณี

ข้อ ๕๓ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการ พนักงานอัยการ และนิติกรผู้ได้รับมอบหมายร่วมกัน ประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานอาสาและหน่วยงานอาสาอาวุโสตามแบบการประเมินผล ที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดทุกปี ปีละ ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ การปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ถึง ๓๐ มิถุนายน

ครั้งที่ ๒ การปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม ถึง ๓๑ ธันวาคม

ทั้งนี้ ให้รายงาน กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด ภายในเดือนกรกฎาคมและเดือนมกราคม ตามลำดับ

ในการพิจารณาของ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด หากเห็นว่าหน่วยงานอาสาหรือหน่วยงานอาสาอาวุโส ไม่เหมาะสมที่จะเป็นหน่วยงานอาสาหรือหน่วยงานอาสาอาวุโสต่อไป ให้เสนอความเห็นต่ออัยการสูงสุด เพื่อพิจารณามีคำสั่งให้ผู้นั้นพ้นสภาพการเป็นหน่วยงานอาสาหรือหน่วยงานอาสาอาวุโส

ข้อ ๕๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้หน่วยงานอาสาและหน่วยงานอาสาอาวุโสมีบัตรประจำตัว หน่วยงานอาสาหรือหน่วยงานอาสาอาวุโสตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

บัตรประจำตัวหน่วยงานอาสาและหน่วยงานอาสาอาวุโส ให้มีอายุตามวาระการปฏิบัติหน้าที่ ตามข้อ ๕๕

ข้อ ๕๕ ภายใต้บังคับข้อ ๕๒ และข้อ ๕๓ ให้หน่วยงานอาสาและหน่วยงานอาสาอาวุโส อยู่ในวาระการปฏิบัติหน้าที่คราวละ ๒ ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุมัติแต่งตั้งจากอัยการสูงสุด

หน่วยงานอาสาและหน่วยงานอาสาอาวุโสซึ่งพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ตามวาระ อาจได้รับการพิจารณาให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้อีกคราวละไม่เกิน ๒ ปี นับแต่วันครบวาระการปฏิบัติหน้าที่

ก่อนครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้หัวหน้าพนักงานอัยการเสนอชื่อหน่วยงานอาสา และหน่วยงานอาสาอาวุโสที่จะให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ต่อ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด พิจารณาเสนออัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาอนุมัติ

ในระหว่างการดำเนินการตามวรรคสาม ให้หน่วยงานอาสาและหน่วยงานอาสาอาวุโสผู้ได้รับการเสนอชื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปพลางก่อนได้จนกว่าจะได้รับอนุมัติจากอัยการสูงสุด

กรณีที่หน่วยงานอาสาหรือหน่วยงานอาสาอาวุโสไม่ได้รับการเสนอชื่อตามวรรคสาม ให้พ้นจากการเป็นหน่วยงานอาสาหรือหน่วยงานอาสาอาวุโส เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๕๖ ให้ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด จัดประชุมเพื่อพิจารณาผลการประเมินและพิจารณาการให้ปฏิบัติ หน้าที่ต่อไปตามข้อ ๕๒ ข้อ ๕๓ และข้อ ๕๕ โดยเร็ว

ส่วนที่ ๒

ทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๕๗ ให้ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน เป็นผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส

ให้ผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนและกิจการที่เกี่ยวข้องกับนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสตามความในหมวดนี้ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลและรับผิดชอบงานธุรการของ กทอ.

ข้อ ๕๘ ให้สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) จัดทำทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด และให้ส่งสำเนาเอกสารดังกล่าวไปให้ผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสภายในเดือนสิงหาคมของทุกปีด้วย

ข้อ ๕๙ การเสนอเรื่องที่ผ่านมาการพิจารณาของ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด ต่ออัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการตามความในหมวดนี้ ให้ผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสเป็นผู้ดำเนินการ

ส่วนที่ ๓

วินัยและความประพฤติ

ข้อ ๖๐ ให้นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสปฏิบัติหน้าที่ตามวันเวลาที่กำหนด ในกรณีที่มิเหตุขัดข้องไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวันเวลาดังกล่าวได้ให้แจ้งต่อหัวหน้าพนักงานอัยการทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓ วัน

ข้อ ๖๑ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการจัดประชุมนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส เพื่อพิจารณาการปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ในกรณีที่นายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ ให้แจ้งเหตุผลต่อหัวหน้าพนักงานอัยการทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓ วัน

ข้อ ๖๒ นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส ต้องปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่งโดยเคร่งครัด ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามให้ถือว่าผู้นั้นประพฤติดีวินัย

ข้อ ๖๓ นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน ผู้มาติดต่อ และผู้ขอรับความช่วยเหลือ โดยไม่ชักช้าและด้วยความสุภาพเรียบร้อย ห้ามมิให้ใช้วาจาหยาบคายไม่สุภาพ ดุหมั่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้ขอรับความช่วยเหลือ

การใช้วาจาหยาบคาย ไม่สุภาพ ดุหมั่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้ขอรับความช่วยเหลือ เป็นการประพฤตินิมนัย

ข้อ ๖๔ ห้ามทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสเรียกค่าบริการหรือค่าตอบแทนในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายจากผู้ขอรับความช่วยเหลือ

ข้อ ๖๕ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการควบคุม กำกับ ดูแล ป้องกันมิให้ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสประพฤตินิมนัย และให้ดำเนินการทางวินัยแก่ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสในกรณีมีมูลว่าประพฤตินิมนัย

ข้อ ๖๖ ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดในส่วนที่ ๓ นี้ หรือประพฤตินิมนัยไม่สมควรโดยประการอื่น ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย

โทษผิดวินัยมี ๓ สถานคือ

(๑) พ้นสภาพการเป็นทนายความอาสา หรือทนายความอาสาอาวุโส

(๒) ภาคทัณฑ์

(๓) ตักเตือน

ข้อ ๖๗ การดำเนินการทางวินัยใน สคช. ให้หัวหน้าพนักงานอัยการเสนอเรื่องให้อธิบดีอัยการพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน

ใน สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) ให้หัวหน้าพนักงานอัยการเสนอเรื่องให้อธิบดีอัยการภาคพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน

ในกรณีที่ความผิดปรากฏชัดแจ้ง จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสอบสวนก็ได้

ข้อ ๖๘ ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ใดประพฤตินิมนัยให้อัยการสูงสุดสั่งลงโทษ ตักเตือน ภาคทัณฑ์ หรือให้พ้นสภาพการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสแล้วแต่กรณี

กรณีลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ให้แจ้งสภาพทนายความทราบด้วย

ส่วนที่ ๔

การพ้นจากการเป็น

ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๖๙ ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสพ้นจากการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ขาดจากความเป็นนายความตามกฎหมายว่าด้วยนายความ
- (๓) ครบวาระโดยไม่ได้รับการเสนอชื่อให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสต่อไป หรือได้รับการเสนอชื่อแต่ยัยการสูงสุดไม่อนุมัติตามข้อ ๕๕
- (๔) ลาออกเป็นหนังสือและได้รับอนุมัติจากยัยการสูงสุด
- (๕) ยัยการสูงสุดมีคำสั่งให้พ้นสภาพจากการเป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๗๐ เมื่อนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสพ้นจากการเป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสตามข้อ ๖๙ (๑) ถึง (๓) ให้หัวหน้าพนักงานยัยการรายงานยัยการสูงสุดเพื่อทราบ แล้วให้ผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสถอนชื่อนั้นออกจากทะเบียนนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโส

ในกรณีพ้นจากการเป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสตามข้อ ๖๙ (๔) และ (๕) เมื่อยัยการสูงสุดอนุมัติหรือมีคำสั่งแล้ว ให้ผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสถอนชื่อนั้นออกจากทะเบียนนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโส

เมื่อผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสได้ถอนชื่อนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสองแล้ว ให้หัวหน้าพนักงานยัยการประกาศให้ประชาชนทราบ และเรียกคืนบัตรประจำตัวของนายความอาสา หรือนายความอาสาอาวุโสด้วย

ส่วนที่ ๕

สิทธิประโยชน์อันพึงได้ของนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๗๑ การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการนั้น

หมวด ๕

ค่าตอบแทนและค่าพาหนะในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

ข้อ ๗๒ การเบิกค่าตอบแทนและค่าพาหนะสำหรับนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสในการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานยัยการสูงสุดกำหนด

หมวด ๖

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๗๓ ให้นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสตามระเบียบกรมยัยการว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักงานยัยการสูงสุดว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ และระเบียบสำนักงาน

อัยการสูงสุดว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ เป็นทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสตามระเบียบนี้ต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดไว้เดิม ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้นำระเบียบนี้มาใช้บังคับ

ข้อ ๗๔ การเบิกค่าตอบแทนและค่าพาหนะเดินทางสำหรับทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส ตามระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๓ ข้อ ๕๑ ยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีระเบียบเกี่ยวกับการเบิกค่าตอบแทนและค่าพาหนะสำหรับทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสที่ออกตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับแทน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายเข็มชัย ชุติวงศ์)

อัยการสูงสุด

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด
ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดี (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้การปฏิบัติราชการของพนักงานอัยการในการบังคับคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และวรรคสี่ ประมวลมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ อัยการสูงสุดจึงออกระเบียบดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดี (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “ลูกหนี้” ในข้อ ๓ ของระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

““ลูกหนี้” หมายความว่า ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ผู้ที่ต้องชำระเงินตามคำสั่งศาล ในกรณีอื่น กับให้หมายความรวมถึงผู้ประกันในคดีอาญากรณีผิดสัญญาประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล และผู้ต้องโทษปรับในคดีอาญาที่ไม่ชำระค่าปรับตามคำพิพากษาด้วย”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๖ ของระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๖ การดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดีตามระเบียบนี้ ได้แก่ การดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดีแพ่ง คดีปกครอง คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีอาญาแทนรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ ที่พนักงานอัยการได้รับดำเนินคดีให้ กับดำเนินการตามที่พนักงานอัยการเห็นสมควรเกี่ยวกับการบังคับคดีอาญา เฉพาะในส่วนของการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับตามคำพิพากษา การบังคับคดี กรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล รวมทั้งให้ความร่วมมือในชั้นการบังคับคดีกรณีผิดสัญญาประกันรับสิ่งของไปดูแลรักษา และกรณีไม่ชำระเงินตามคำสั่งศาลในกรณีอื่นด้วย”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกชื่อของหมวด ๔ การบังคับคดียึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับตามคำพิพากษา และความในข้อ ๓๙ ข้อ ๔๐ และข้อ ๔๑ ของระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๔

การบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับตามคำพิพากษา

ข้อ ๓๙ ให้สำนักงานการบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีอาญาเฉพาะในส่วนของการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับตามคำพิพากษาในกรณีที่ศาลได้ออกหมายบังคับคดีแล้ว ไม่ว่าคดีนั้นจะเป็นคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๔๐ ในคดีที่สำนักงานคดีได้รับสำเนาหมายบังคับคดีจากศาล ให้สำนักงานคดีส่งสำเนาหมายบังคับคดีพร้อมสำเนาคำพิพากษาและเอกสารในสำนวนคดีที่จำเป็นแก่การบังคับคดี เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนางานรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลของผู้ต้องโทษปรับไปยังสำนักงานการบังคับคดีโดยเร็วเพื่อพิจารณาดำเนินการ

เมื่อสำนักงานการบังคับคดีได้รับเอกสารตามวรรคหนึ่งจากศาลหรือจากสำนักงานคดี แล้วแต่กรณี ให้รับไว้พิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ การลงสารบบความ การลงบัญชีจ่ายสำนวน การส่งจ่ายสำนวนการเปลี่ยนตัวพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่บังคับคดี การให้เจ้าหน้าที่บังคับคดีตรวจพิจารณาเอกสารในสำนวน การทำความเข้าใจในการดำเนินการบังคับคดี และการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม ให้นำข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ ของระเบียบนี้มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๔๑ กรณีที่พบว่าผู้ต้องโทษปรับถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือถูกพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือศาลมีคำสั่งให้พ้นจากการ ให้พนักงานอัยการมีหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ทำแผนแล้วแต่กรณี ให้นำส่งเงินเพื่อใช้ค่าปรับตามคำพิพากษาต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดี ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ และหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ทำแผนไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีเพื่อมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ทำแผนนำส่งเงินเพื่อใช้ค่าปรับตามคำพิพากษาต่อไป

ข้อ ๔๑/๑ การตรวจสอบหาทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับเพื่อบังคับคดีตามความในหมวดนี้ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของอัยการสูงสุด

เมื่อตรวจสอบพบว่ามีทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับตามวรรคหนึ่งที่สามารถยึดหรืออายัดเพื่อใช้ค่าปรับได้ ให้เสนอความเห็นต่ออัยการพิเศษฝ่ายเพื่อมีหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีพร้อมส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับและขายทอดตลาดเพื่อใช้ค่าปรับโดยเร็ว และให้มีหนังสือแจ้งศาลที่ออกหมายบังคับคดีทราบด้วย

หากตรวจสอบแล้วพบว่าทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้ต้องโทษปรับถูกเจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดไว้ก่อนแล้วไม่ว่ากรณีใด ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีเพื่อมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีนำส่งเงินเพื่อใช้ค่าปรับตามคำพิพากษาต่อไป

ข้อ ๔๑/๒ ในการบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับตามคำพิพากษาให้นำความในหมวด ๑ ว่าด้วยการบังคับคดีแฟงมาใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๔๑/๓ หากตรวจสอบแล้วไม่พบทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของผู้ต้องโทษปรับที่สามารถยึดหรืออายัดเพื่อใช้ค่าปรับได้ หรือพบทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของผู้ต้องโทษปรับแต่ไม่เพียงพอในการบังคับคดีเพื่อใช้ค่าปรับ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีเพื่อมีคำสั่งเรียกตัวผู้ต้องโทษปรับหรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลผู้ต้องโทษปรับมาทำการไต่สวนเกี่ยวกับทรัพย์สินและสิทธิเรียกร้องของผู้ต้องโทษปรับ หากผู้ต้องโทษปรับเป็นบุคคลธรรมดาไม่มีทรัพย์สินและสิทธิเรียกร้อง หรือมีไม่เพียงพอที่จะยึดหรืออายัดเพื่อใช้ค่าปรับได้ ให้ขอศาลมีคำสั่งกักขังแทนค่าปรับด้วย

ข้อ ๔๑/๔ เมื่อดำเนินการตามความในหมวดนี้แล้ว หากผู้ต้องโทษปรับเป็นบุคคลธรรมดาไม่ชำระค่าปรับและไม่ได้ถูกกักขังแทนค่าปรับ หรือถูกกักขังหรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับยังไม่ครบตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับเป็นนิติบุคคลไม่ชำระค่าปรับจนครบตามคำพิพากษาให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะมีเหตุที่ไม่สามารถยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับได้อีก”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกชื่อของหมวด ๕ การบังคับคดีกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาลและประกันรับสิ่งของไปดูแลรักษา และความในข้อ ๔๒ ของระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๕ การบังคับคดีกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล

ข้อ ๔๒ สัญญาประกันต่อศาลตามหมวดนี้หมายความว่า สัญญาประกันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กรณีที่จำเป็นต้องมีการบังคับคดีเพราะผิดสัญญาประกันตามวรรคหนึ่ง เมื่อศาลได้ออกหมายบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันแล้วให้สำนักงานการบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีตามสัญญาประกัน ไม่ว่าคดีนั้นจะเป็นคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๔๒/๑ ในคดีที่สำนักงานคดีได้รับสำเนาหมายบังคับคดีจากศาล ให้สำนักงานคดีส่งสำเนาหมายบังคับคดีพร้อมสำเนาคำสั่งศาลและเอกสารที่จำเป็นแก่การบังคับคดี เช่น สำเนาสัญญาประกันและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาประกัน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันไปยังสำนักงานการบังคับคดีโดยเร็วเพื่อพิจารณาดำเนินการ

เมื่อสำนักงานการบังคับคดีได้รับเอกสารตามวรรคหนึ่งจากศาลหรือจากสำนักงานคดี แล้วแต่กรณี ให้รับไว้พิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ การลงสารบบความ การลงบัญชีจ่ายสำนวน การส่งจ่ายสำนวนการเปลี่ยนตัวพนักงานอัยการ หรือเจ้าหน้าที่บังคับคดี การให้เจ้าหน้าที่บังคับคดีตรวจพิจารณาเอกสารในสำนวน การทำความเข้าใจในการดำเนินการบังคับคดี และการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม ให้นำข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ ของระเบียบนี้มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๔๒/๒ กรณีที่ได้รับแจ้งหรือหากพบว่าบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ให้พนักงานอัยการมีหนังสือแจ้งศาลที่ออกหมายบังคับคดีโดยเร็ว เพื่อให้สามารถยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ภายในกำหนดระยะเวลาตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

ข้อ ๔๒/๓ กรณีที่ศาลแจ้งให้พนักงานอัยการดำเนินการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่บุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันนำมาวางเป็นหลักประกันต่อศาล ให้พนักงานอัยการมีหนังสือแจ้งศาลที่ออกหมายบังคับคดี เพื่อดำเนินการส่งทรัพย์สินหรือหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินนั้นไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุยกเว้นการตรวจสอบสถานะหรือตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกัน เว้นแต่กรณีอยู่ระหว่างศาลบังคับหลักประกัน พนักงานอัยการอาจเสนออัยการพิเศษฝ่ายเพื่อแจ้งการตรวจสอบทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้

เมื่อตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกัน นอกเหนือจากทรัพย์สินที่นำมาวางเป็นหลักประกันต่อศาลที่สามารถยึดหรืออายัดเพื่อชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลได้ ให้เสนอความเห็นต่ออัยการพิเศษฝ่ายและมีหนังสือแจ้งศาลที่ออกหมายบังคับคดี พร้อมส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำเนินการแจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องอื่นและขายทอดตลาด หากศาลเห็นว่าการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่นำมาวางเป็นหลักประกันแล้วไม่เพียงพอต่อการชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาล

หากตรวจสอบแล้วพบว่าทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกัน นอกเหนือจากทรัพย์สินที่นำมาวางเป็นหลักประกันต่อศาล ถูกเจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดไว้ก่อนแล้ว ไม่ว่ากรณีใด ให้เสนอความเห็นต่ออัยการพิเศษฝ่ายและมีหนังสือแจ้งศาลที่ออกหมายบังคับคดีพร้อมส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว เพื่อให้ศาลพิจารณาร้องขอเฉลี่ยทรัพย์สินได้ภายในกำหนดระยะเวลาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หากศาลเห็นว่าการบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่นำมาวางเป็นหลักประกันแล้วไม่เพียงพอต่อการชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาล

ข้อ ๔๒/๔ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้นำความในหมวด ๑ ว่าด้วยการบังคับคดีแพ่งมาใช้โดยอนุโลม

(๑) เมื่อได้รับแจ้งจากศาลว่า ในกรณีสัญญาประกันต่อศาลไม่มีหลักประกันและบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันยังมิได้ชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลหรือชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน

(๒) เมื่อได้รับแจ้งจากศาลว่า การบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่นำมาวางต่อศาลเพื่อเป็นหลักประกันตามข้อ ๔๒/๓ แล้วได้เงินไม่เพียงพอต่อการชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาล และบุคคลซึ่งต้อง

รับผิดชอบตามสัญญาประกันยังมีได้ชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลหรือชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน

(๓) กรณีสัญญาประกันต่อศาลที่มีบุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน โดยบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันไม่ได้ทำหนังสือยินยอมให้หักเงินเดือนไว้ต่อศาล และบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันยังมีได้ชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลหรือชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน

ข้อ ๔๒/๕ กรณีที่มีการบังคับคดีเอาหลักทรัพย์อื่นของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันที่มีบุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์หรือหลักฐานอื่นในลักษณะเดียวกัน และบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันได้ทำหนังสือยินยอมให้หักเงินเดือนไว้ต่อศาล ให้พนักงานอัยการมีหนังสือแจ้งศาลที่ออกหมายบังคับคดีเพื่อให้ต้นสังกัดของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันดำเนินการหักเงินเดือนของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันเพื่อชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลต่อไป

ข้อ ๔๒/๖ กรณีที่มีการบังคับคดีเอาหลักทรัพย์อื่นของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันในกรณีสัญญาประกันต่อศาลที่มีหนังสือรับรองของบริษัทประกันภัย ให้พนักงานอัยการมีหนังสือแจ้งเลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเพื่อให้แจ้งบริษัทประกันภัยตามหนังสือรับรองซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันเพื่อชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลต่อไป

ข้อ ๔๒/๗ กรณีไม่มีทรัพย์สินวางเป็นหลักประกัน เมื่อตรวจสอบพบว่าบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันมีทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่สามารถยึดหรืออายัดเพื่อชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาล ให้เสนอความเห็นต่ออัยการพิเศษฝ่ายและมีหนังสือแจ้งศาลที่ออกหมายบังคับคดี พร้อมส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำเนินการแจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเหล่านั้น และขายทอดตลาดชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลโดยเร็ว

หากตรวจสอบแล้วพบว่าทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันถูกเจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดไว้ก่อนแล้วไม่ว่ากรณีใด ให้เสนอความเห็นต่ออัยการพิเศษฝ่ายและมีหนังสือแจ้งศาลที่ออกหมายบังคับคดีพร้อมส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว เพื่อให้ศาลพิจารณาร้องขอเฉลี่ยทรัพย์สินได้ภายในกำหนดระยะเวลาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ข้อ ๔๒/๘ เมื่อดำเนินการตามความในหมวดนี้แล้ว หากบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันยังมีได้ชำระเงินที่ต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลหรือชำระเงินที่ต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน ให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะมีเหตุที่ไม่สามารถยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อชำระเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันตามคำสั่งศาลได้อีก”

ข้อ ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๕/๑ การบังคับคดีกรณีผิดสัญญาประกันรับสิ่งของไปดูแลรักษา และกรณีไม่ชำระเงินตามคำสั่งศาลในกรณีอื่น ข้อ ๔๒/๙ ของระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดี พ.ศ. ๒๕๕๕

“หมวด ๕/๑

การบังคับคดีกรณีผิดสัญญาประกันรับสิ่งของไปดูแลรักษา
และกรณีไม่ชำระเงินตามคำสั่งศาลในกรณีอื่น

ข้อ ๔๒/๙ เพื่อเป็นการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการอำนวยความสะดวก การรักษาผลประโยชน์ของรัฐ ในการบังคับคดีที่ศาลออกหมายบังคับคดีเอาทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีผิดสัญญาประกันรับสิ่งของไปดูแลรักษา และในการบังคับคดีที่ศาลออกหมายบังคับคดีเอาทรัพย์สินของผู้ที่ต้องชำระเงินตามคำสั่งศาลในกรณีอื่น ให้นำความในหมวด ๑ ว่าด้วยการบังคับคดีแพ่งมาใช้โดยอนุโลม”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ลงชื่อ เข้มชัย ชุตินวงศ์
(นายเข้มชัย ชุตินวงศ์)
อัยการสูงสุด